

การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาแนวใหม่โดยใช้หลักสปปุริสธรรม* MANAGEMENT OF NEW BUDDHIST LEARNING RESOURCES USING THE PRINCIPLES OF SAPPURASADHAMMA

พระมหาคมน์ธนัฐ ชิปปาภิญโญ, พระครูสมุห์นิพิฐพนธ์ ญาณพลโ

Phramaha Khomthanat Khippaphinyo, Phrakhru Samu Nipitphon Yanphalo

วัดลานนา

Wat Lanna

Corresponding Author E-mail: Khomthanat2523@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาแนวใหม่โดยใช้หลักสปปุริสธรรม ผลการศึกษาพบว่า ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่นั้นเป็นการจัดการแหล่งเรียนรู้หรือเป็นแหล่งแนวคิดเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ในสถานที่แห่งนั้น หรือเพื่อให้เกิดมุมมองที่ดีเพื่อเป็นการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาแบบการเผยแผ่แนวคิดที่เกี่ยวข้องทางหลักคำสอน แนวคิด หรือวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชน ดังนั้น จึงได้นำหลักสปปุริสธรรมมาประยุกต์เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงหรือการวิวัฒนาการทางสังคม รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาในรูปแบบที่ชัดเจน การจัดการที่ดีโดยรู้จักเหตุทำให้เกิดการค้นหาคำตอบที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบรวมทั้งผลการจัดการที่นำไปสู่การแก้ปัญหาที่เหมาะสม เพื่อเข้าใจหลักการที่กำลังจะแก้ไขอย่างมีความชัดเจน โดยผ่านตัวตนที่เป็นผู้ขับเคลื่อนให้สามารถผ่านไปตามขั้นตอนที่ได้มีการกำหนดไว้ หรือการรู้จักประมาณการสำหรับในการแก้ปัญหาขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดความยืดเยื้อ โดยจัดให้มีความเหมาะสมมีความพอประมาณที่สามารถจัดการได้การรู้จักกรอบของระยะเวลาที่มีการแก้ปัญหา การเข้าใจในหลักเวลาอย่างเหมาะสม สิ่งที่ต้องรัดกุมที่ดี และจำเป็นต้องรู้จักให้ความสำคัญกับผู้ที่อยู่รอบข้างด้วย ซึ่งเป็นชุมชนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม โดยให้บุคคลนั้นเป็นหัวใจสำคัญของแหล่งการจัดการเรียนรู้ที่ต้องมีความเข้าใจ เพื่อให้การจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ได้ถ่ายทอดไปอย่างมีประสิทธิภาพที่ดี

คำสำคัญ: การจัดการ; พระพุทธศาสนา; หลักสปปุริสธรรม

*Received October 23, 2023; Revised October 27, 2023; Accepted October 27, 2023

Abstract

This academic article the objective is to study the management of new Buddhist learning resources using the principles of Sappurisdhamma. The results of the study were that in managing learning resources, most of them are managing learning resources or being a source of ideas so that those who are interested have the opportunity to study and learn in that place. or to create a good perspective for learning about Buddhism in the form of propagating related concepts in doctrine, concepts, or culture in the community. Therefore, the principles of Sappurisdhamma have been applied. To be consistent with social change or evolution Including being able to solve problems in a clear format good management by knowing the cause This causes a careful search for problems. Including management results that lead to appropriate solutions. To clearly understand the principles that are about to be revised. Through the person who drives it to be able to go through the steps that have been set. Or knowing the estimate for solving that problem so that it doesn't take a long time by providing appropriateness and moderation that can be managed. Knowing the time frame within which a problem is solved. Proper understanding of time principles Things that are correct, concise and good, and need to know how to give importance to those around you. which is a community to create participation by placing that person at the heart of the learning management resource that must be understood So that the management of learning resources can be transferred with good efficiency.

Keywords: Management; Buddhism; Principles of Sappurisdham

บทนำ

ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่นั้นเป็นการจัดการแหล่งเรียนรู้หรือเป็นแหล่งแนวคิดเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ในสถานที่แห่งนั้น หรือเพื่อให้เกิดมุมมองในรูปแบบใหม่เพื่อขึ้นแล้วนำไปวิเคราะห์รวมถึงนำไปปรับใช้ประโยชน์ของผู้ที่จะนำไปใช้ต่อ (ชนิษฐา กาดัง, 2561) แต่สำหรับการจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนานั้นล้วนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสำหรับการจัดการแหล่งเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนา

นี้เพื่อเป็นการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาแบบการเผยแผ่แนวคิดที่เกี่ยวข้องทางหลักคำสอน แนวคิด หรือวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชุมชน และเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในการจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นรูปแบบแนวใหม่ผู้เขียนจึงได้นำหลักสัปปุริสธรรม โดยเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการแหล่งเรียนรู้แนวใหม่เพื่อให้เกิดการควบคู่กันทั้งการบริหารจัดการที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา และหลักสัปปุริสธรรมที่เป็นการบริหารจัดการ ในรูปแบบของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นการขับเคลื่อนในรูปแบบใหม่ หรือเสนอแนวคิดที่ใหม่ขึ้น มีรายละเอียดดังที่จะได้นำมาตีความดังต่อไปนี้

การจัดการแหล่งเรียนรู้

เมื่อก้าวถึงคำว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งจะแยกออกเป็น 2 คำนิยาม คือ การจัดการ และแหล่งเรียนรู้เมื่อนำมาอธิบายรวมกัน ซึ่งหมายถึง การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ซึ่งเป็นสถานที่ศึกษาโดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแนะนำ รวมถึงมีการถ่ายทอดให้เกิดการเรียนรู้ การคิด ซึ่งแตกต่างจากห้องเรียน (ชนาธิป แก้วบ้านดอน, 2557) โดยการเรียนรู้ในลักษณะรูปแบบนี้ทำให้เกิดการศึกษาที่ทำให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น แตกต่างจากห้องเรียนที่มีเพียงในตำรา เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วแหล่งเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ในแบบใหม่ หรือเป็นแนวทางที่แตกต่างจากเดิมโดยสิ้นเชิง เพื่อให้แหล่งเรียนรู้ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ต้องให้ความสำคัญในการจัดการอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้นซึ่งแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ ในปัจจุบันแหล่งเรียนรู้เป็นสถานที่ที่มีความน่าสนใจมาก เพราะว่าการทำแหล่งเรียนรู้เป็นประโยชน์สำหรับการสอน การเรียนรู้ และการประเมิน เหมาะสมสำหรับทุกเพศ ทุกวัย รวมทั้งคนที่มีความสนใจในเรื่องที่อยากเข้าไปเรียนรู้ด้วย เพราะการเรียนรู้เกิดจากความสนใจ สัมผัสได้ ไม่ได้เกิดจากการบังคับเพื่อให้ได้รับประสบการณ์รวมถึงการฝึกอบรมจนทำให้พฤติกรรมของบุคคลนั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างถาวร ซึ่งไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นจากสาเหตุอื่น เช่น วุฒิภาวะ หรือพฤติกรรมที่เกิดจากการตอบสนองของระบบประสาท (สุณีย์ ชีรดากร, 2542) เพราะว่าการเรียนรู้ทำให้เกิดประสบการณ์และประสบการณ์ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นด้วย (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2547)

ดังนั้น ในการจัดการแหล่งเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนของผู้ที่มีความสนใจใฝ่ศึกษาหาความรู้ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ในด้านวิถีชีวิต

การเรียนรู้ในด้านศิลปะ หรือการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตเพื่อให้เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ในชีวิตโดยในบทความนี้ผู้เขียนได้ทำการแยกประเด็นในการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวถึงนั้น คือ

การจัดการแหล่งเรียนรู้ในด้านพระพุทธศาสนาหรือความรู้ในทางหลักการที่สำคัญ หรือเกี่ยวข้องกับทางพระพุทธศาสนาที่บุคคลส่วนใหญ่นั้นสัมผัสได้อย่างเป็นรูปแบบต่าง ๆ ต่อไปการจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมสำหรับการจัดการแหล่งเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนา เป็นสิ่งที่น่าสนใจของชาวพุทธที่มีความสนใจ ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนา นั้นเป็นไปในรูปแบบ ของผู้ที่ต้องการถ่ายทอด ซึ่งส่วนใหญ่การจัดการแหล่งเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนานั้นเน้นในเรื่องของประวัติ หรือความสำคัญของพระพุทธศาสนา เช่น ประวัติความเป็นมา คำสอนที่ถ่ายทอด วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามความสนใจ (สามารถ มั่งส้ง, 2557) ซึ่งพระพุทธศาสนานั้นเป็นศาสนาที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานาน โดยเป็นการจรรโลง หรือสร้างแนวคิดให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้เข้าถึงคุณธรรม การปฏิบัติ รูปแบบที่เป็นไปในทิศทางตามความเข้าใจ หรือการสร้างสรรคในเรื่องที่มีความน่าสนใจ โดยไม่เป็นการบังคับ ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาแบบดั้งเดิม ประกอบไปด้วย สถานที่ บุคคล คำสอน วิถีดั้งเดิมของชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ หรือการประพฤติตามแนวทางที่แตกต่างออกไป เพื่อเกิดความจรรโลงใจ ในการรักษาไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาโดยมีรายละเอียด ต่อไปนี้

1. สถานที่ในทางพระพุทธศาสนา ประกอบไปด้วย สถานที่ประสูติ สถานที่ตรัสรู้ และสถานที่ใน เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา โดยเน้นความเข้าใจเป็นส่วนสำคัญ เช่น สถานที่ ประสูติของพระพุทธเจ้า และการเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนา มีส่วนสำคัญให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่นั้น ซึ่งในพื้นที่แต่เดิมไม่ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา แต่พอเมื่อมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าไปก็ทำให้เกิด ความแตกต่างมากยิ่งขึ้น เช่น ในพื้นที่อินเดีย แต่เดิมนับถือศาสนาพราหมณ์ หรือยึดถือวรรณะในการแบ่งแยก ชนชั้น เมื่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นก็ทำให้การดำรงชีวิตอยู่ของชาวอินเดียได้เห็น และตระหนักถึงความเป็น มนุษย์มากขึ้น ซึ่งก็ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของชาวอินเดีย รวมถึง การนับถือพระพุทธศาสนาของกษัตริย์ในอินเดีย มีการสร้างความแตกต่าง ซึ่งแต่เดิมนั้นศาสนาพราหมณ์มีส่วนสำคัญ แต่เมื่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นก็มีบางส่วนที่มองเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือมองว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เข้ามาสร้างความแตกแยกต่อชาวอินเดีย เพราะเมื่อพระพุทธศาสนานั้นมีส่วนสำคัญ ก็ต้องทำให้ศาสนาพราหมณ์เสียประโยชน์บางอย่างที่เคยได้รับ แต่เมื่อมองย้อนกลับไปแล้วจะเห็นว่าพระพุทธศาสนามีส่วนที่ช่วยให้มนุษย์มองเห็นตัวตนมากขึ้นกว่าเดิม ล้วนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตั้งอยู่ และดับไปตาม ธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ แต่ว่าเมื่อกล่าวถึงสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ชาวพุทธให้ ความเคารพ ซึ่งผู้เขียนขอยกตัวอย่างบางสถานที่สำหรับในทางด้านพระพุทธศาสนา หรือสถานที่ของ พุทธศาสนิกชนให้ความศรัทธา เช่น สถานที่ตรัสรู้ เป็นสถานที่ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้พบทางพ้นทุกข์ โดยสถานที่นี้

เรียกว่า พุทธคยาเป็นสถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าและมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า วัดมหาโพธิ สำหรับชาวพุทธแล้ว พุทธคยานับเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่สำคัญที่สุดของนักแสวงบุญชาวพุทธทั่วโลกที่ต้องการมาสักการะสังเวชนียสถาน 1 ใน 4 แห่งของพระพุทธศาสนา โดยในปี พ.ศ. 2545 วัดมหาโพธิ (พุทธคยา) สถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม ขององค์การยูเนสโก (UNESCO) ซึ่งรวมไปถึงสถานที่ปรินิพพานที่เรียกว่า กุสินารา ซึ่งเป็นสถานที่ที่ชาวพุทธนิยมไปสักการะคือ สลุปปรินิพพาน เป็นสลุปแบบทรงโอคว่ำ เป็นทรงพระราชนิยมในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช สร้างโดยพระเจ้าอโศกมหาราช บนสลุปมีฉัตร 3 ชั้น ใน ปัจจุบันสถานที่นี้ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดเทวริยา รัฐอุตตรประเทศประเทศอินเดียเป็นสถานที่สำคัญทาง พระพุทธศาสนา มีชาวพุทธทั่วโลกเดินทางไปสักการะบูชา ซึ่งในปัจจุบันนี้โลกเกิดความเจริญในด้านเทคโนโลยี โดยมีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ในการจำลองสถานที่ดังกล่าว ซึ่งล้วนมีความสำคัญที่เหล่าชาวพุทธมาพัฒนา โดยการจำลองสถานที่เหล่านี้ หรือรวมไปถึงการสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อ ความสะดวกในการไปสักการะบูชาในสถานที่จริง โดยจัดให้มีการจำลองแบบเสมือนจริง รวมถึงการสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เหล่าเยาวชนได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาและเข้าใจในบริบทสถานที่โดยตรง โดยยังไม่มีความสะดวกเหมือนของจริงในพื้นที่ประเทศอินเดีย

2. บุคคลซึ่งในทางพระพุทธศาสนาแล้ว หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ตั้งแต่การเริ่มก่อตั้งพระพุทธศาสนา ประกอบไปด้วย พระพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวก หรือเหล่าบริษัท 4 บุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นผู้มีความสำคัญในการขับเคลื่อนพระพุทธศาสนาให้เกิดความเจริญ และมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปทุก พื้นที่ทั่วโลก ซึ่งผู้เขียนขอยกตัวอย่างที่สำคัญของบุคคลที่มีความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1. พระพุทธเจ้า ผู้พระเป็นศาสดา หรือผู้นำทางศาสนาพุทธ ผู้ริเริ่มในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา จากการตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง แล้วได้ถ่ายทอดสู่เหล่าพระสาวกของพระองค์ ให้แผ่ไพศาล โดยพระพุทธเจ้าได้เผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือที่เรียกว่า พุทธกิจเป็นเวลา 45 พรรษา จนพระพุทธศาสนาเป็นที่รู้จักในพื้นที่อินเดียแล้ว และได้ถึงกาลที่พระพุทธองค์ได้เสด็จดับขันธปรินิพพาน แล้วให้พระสงฆ์ผู้เป็นสาวกของพระองค์ได้ไปประกาศพระศาสนาต่อ และนั่นคือการประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งตั้งแต่การเริ่มก่อตั้งพระพุทธศาสนาจนถึงการเผยแผ่ หรือประกาศพระพุทธศาสนาให้เป็นที่รู้จักของชาวพุทธทั่วโลกยิ่งขึ้น และลำดับที่ 2. พระสาวก หมายถึง พระสงฆ์ หรือสมมติสงฆ์ ล้วนมีความสำคัญในลำดับต่อมา เพราะเป็นผู้ที่ได้รับในการประกาศพระศาสนาต่อจากพระพุทธเจ้า ผู้เป็นองค์ปฐมศาสดาของเหล่าชาวพุทธในทั่วโลก ประกอบไปด้วย กลุ่มปัญจวัคคีย์ พระอัครสาวกทั้ง 2 รูป หรือรวมไปถึงผู้มีส่วนร่วมในการประกาศ

พระพุทธศาสนาไปสู่ทั่วโลก ให้ได้รู้หลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธ ซึ่งบุคคล หรือ ศาสนบุคคลเหล่านี้ควรได้รับการยกย่องเป็นอย่างมาก เพราะกว่าที่พระพุทธศาสนาจะเผยแผ่ไปได้ทั่วโลกนั้น ต้องใช้ความอดทนอย่างมากเพื่อให้มีผู้ที่เกิดความศรัทธาในหลักการ หลักคำสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่ล้วนเข้าใจยาก ให้เกิดความเข้าใจ และ 3. อุบาสก อุบาสิกา ผู้ที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2548) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญอีกประการหนึ่ง ของการเป็นองค์ผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบไปด้วยอนาถาธิกเศรษฐี พระเจ้าพิมพิสาร นางสุชาดา นางวิสาขา และพระเจ้าอโศกมหาราช เป็นต้น โดยบุคคลเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะพระเจ้าอโศกมหาราชผู้ทรงส่งสมณะทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งหมด 9 สาย โดยในแต่ละสายนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง และได้รับการตอบรับหรือน้อมรับพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของพื้นที่นั้น โดยการให้ความศรัทธา ทั้งหลักคำสอน หลักธรรม หลักการแล้วนำมาปฏิบัติให้เกิดผลต่อไป โดยในส่วนของหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา คือ บุคคลถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง มีการเผยแผ่กว้างไกลไปทั่วโลกมากขึ้น มีผู้ติดตามมากกว่า 506,000,000 คน โดยประมาณ คิดเป็นประมาณ 5.01 เปอร์เซ็นต์จากทั่วโลก ซึ่งจัดอยู่ในอันดับ 5 จากทุก ๆ ของศาสนาในโลก และโดยส่วนใหญ่แล้วพระพุทธศาสนาได้จัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษามักจะเห็นแต่ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ที่เป็นรูปภาพ หรือข้อมูลในลักษณะเบื้องต้นให้ได้ศึกษา รวมถึงเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องดังกล่าว โดยในปัจจุบันแหล่งเรียนรู้ สามารถสืบค้นและเข้าถึงง่ายขึ้น

3. คำสอน ในส่วนของคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่มีความสนใจมาก เพราะถือเป็นหลัก คำสอนที่มีการถ่ายทอดตั้งแต่สมัยพุทธกาล จนถึงยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าแตกต่างจากเดิม เพราะในหลักคำสอนส่วนใหญ่ในทางพระพุทธศาสนานั้นกล่าวถึง หลักการแห่งความจริง หรือที่เรียกว่า อริยสัจ ซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ได้เผยแผ่ตลอด 45 พรรษา เมื่อนำมารวบรวมกันแล้วเกิดเป็นรูปแบบของพระไตรปิฎก หรือ คัมภีร์โบราณทางพระพุทธศาสนาที่มีคุณค่า มีการจัดแสดงเป็นแหล่งการเรียนรู้มาจนถึงในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะที่เป็นพระไตรปิฎก ซึ่งในแต่ละประเทศทั่วโลกต่างก็มีคัมภีร์ซึ่งมีความแตกต่างของการใช้ภาษาแต่ละพื้นที่ โดยคำสอนที่มาจากต้นกำเนิดเดียวกัน แต่มีการบรรยายและเรียบเรียง เพิ่มเติมให้เข้าใจง่ายขึ้น โดยในหลักคำสอนที่มีอยู่ในปัจจุบันล้วนเกิดจากการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2542) ซึ่งแต่เดิมในสมัยพุทธกาลใช้แบบ मुखปาฐะ หรือที่เรียกว่า การถ่ายทอดจากความแตกฉานของผู้รับสาร โดยใช้หลักความจำเป็นสิ่งสำคัญ เพราะในสมัยพุทธกาลนั้นไม่มีการ จารึกคัมภีร์ แต่ใช้หลักการจดจำ เพราะฉะนั้นบุคคลสมัยพุทธกาลมีความจำที่เป็นเลิศพอมานในยุคสมัยนี้จึงมีการจารึกทุก ๆ ตัวอักษรลงในคัมภีร์ หรือนำไปเก็บไว้ในระบบ

ฐานข้อมูลเพื่อการค้นหาที่ง่ายขึ้น แต่ก็ถือว่าหลัก คำสอนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ยังมีให้ศึกษาค้นคว้าได้ง่ายขึ้น และยังเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และยังมีหลายพื้นที่ได้จัดให้มีแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้าไปศึกษาหาความรู้ในเรื่องของพระพุทธศาสนา

สรุปได้ว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาในแบบดั้งเดิมนั้นจึงเป็นรูปแบบที่มีอยู่ทั่วไป เพราะว่าการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้ที่มีความสนใจเข้ามาศึกษาส่วนใหญ่แล้วต้องการที่จะช่วยเผยแผ่ พระพุทธศาสนาซึ่งในส่วนของแต่ละพื้นที่ ต้องการสื่อให้เห็นถึง พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ชาวพุทธทุกคนล้วน สามารถเผยแผ่ในแบบของตนได้นั้นเป็นผลดีต่อชุมชนให้เป็นที่รู้จัก และยังรวมถึงการส่งเสริมแนวคิดรวมทั้ง ปลุกฝังในหลักธรรมคำสอนให้ทางพระพุทธศาสนาด้วย

การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาแนวใหม่

สำหรับในการจัดการแหล่งเรียนรู้พระพุทธศาสนาแนวใหม่นั้น ในแนวคิดของผู้เขียนแหล่งเรียนรู้ ต้องประกอบไปด้วย แหล่งเรียนรู้ที่ให้ผู้ศึกษาได้มีส่วนร่วมในการคิด การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนั้นด้วย เพราะการจัดการแหล่งเรียนรู้ต้องเกิดจากผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งเรียนรู้นั้น ซึ่งสำหรับแหล่งเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนาแนวใหม่ ต้องประกอบด้วย การเรียนรู้ในวัฒนธรรมของชาวพุทธ การจำลองวัฒนธรรมของชาวพุทธในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจศึกษาแหล่งเรียนรู้ วัฒนธรรม หรือหลักการทางพระพุทธศาสนา ได้เข้าถึงการมีส่วนร่วมในแหล่งเรียนรู้นั้นอย่างแท้จริง เพื่อเป็นแบบอย่างของผู้ที่มีความสนใจในการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยแหล่งเรียนรู้ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นไปในเชิงวัฒนธรรมและทาง ประวัติศาสตร์ด้วย มีการบอกเล่าเรื่องราวผ่านองค์ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถถ่ายทอดให้เห็นคุณค่าของผู้คนในแต่ละยุคสมัยไม่ว่าจะเป็นในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงมากมาย เพราะในอดีตนั้นคงไม่มีใครที่จะปฏิเสธได้ว่า วัด เป็นที่พึ่งของชาวบ้านซึ่งเป็นศูนย์รวมของสรรพสิ่งในหลากหลายกิจกรรมที่อยู่ในวัด แม้แต่เรื่องของการศึกษาเล่าเรียน จนเป็นที่มาของคำว่า บวชเรียน แต่ในปัจจุบันนี้ วัดมีบทบาทกลับชุมชนลดน้อยลง บางพื้นที่เหลือเพียงแค่การเป็นสถานที่จัดพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น เช่น งานบวช งานศพ หรือการจัดกิจกรรมที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา (ศิริทิพย์ อิศาสะวิน, 2553)

การใช้หลักสัปปริสธรรมขับเคลื่อนในการจัดการแหล่งเรียนรู้

การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาโดยใช้หลักธรรมเป็นกระบวนการขับเคลื่อนซึ่งผู้เขียนได้นำหลักสัปปริสธรรม มาวิเคราะห์ให้เข้ากับกระบวนการจัดการแหล่ง

เรียนรู้แนวโน้มในการขับเคลื่อนและการแก้ปัญหา โดยผู้เขียนได้จำแนกประเด็นในเรื่องดังกล่าว ของการจัดการแหล่งเรียนรู้ ดังต่อไปนี้ โดยหลักสัปปริสธรรมเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลดี หรือธรรมของคนดี ซึ่งหลักสัปปริสธรรมนี้ ประกอบไปด้วย 7 ประการ คือ 1. อัมมัญญา คือ รู้จักเหตุ 2. อัตถัญญา คือ รู้จักผล 3. อัตตัญญา คือ รู้จักตน 4. มัตตัญญา คือ รู้จักประมาณ 5. กาลัญญา คือ รู้จักกาล 6. ปริสสัญญา คือ รู้จักชุมชน 7. ปุคคลัญญา คือ รู้จักบุคคล เมื่อนำหลักธรรมทั้ง 7 มาจำแนกให้เข้ากับการกระบวนการจัดการ แหล่งเรียนรู้ ซึ่งผู้เขียนได้ยกพระสูตรมาวิเคราะห์ให้เข้ากับการจัดการ แหล่งเรียนรู้เป็นรายชื่อของหลักธรรม (พระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), 2561) ดังนี้

1. การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักอัมมัญญา นั้นสิ่งแรกที่ต้องเจอใน การจัดการแหล่งเรียนรู้ (อง.สศทก.อ. 23/68/143) โดยในพระสูตรได้มีการแสดงไว้ว่า ภิกษุเป็นอัมมัญญ์ อย่างไรก็ตามคือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้ธรรม คือ สุตตะ เคยยะ เวຍยากรณะ คาถา อุทานอิติวุตตกะ ชาตกะ อัပ္ภุตธรรม เวทลละ หากภิกษุไม่รู้ธรรม คือ สุตตะ ฯลฯ เวทลละเลย เราไม่พึงเรียกเธอว่า เป็นอัมมัญญ์ ในที่นี้แต่เพราะภิกษุรู้ธรรม คือ สุตตะ ฯลฯ เวทลละ ฉะนั้น เราจึงเรียกเธอว่าเป็นอัมมัญญ์ ภิกษุชื่อว่า เป็นอัมมัญญ์ ด้วยประการฉะนี้

จากพระสูตรดังกล่าวได้แสดงไว้ว่า การได้ศึกษาในเรื่อง หรือในส่วนใดควรจะศึกษาให้รู้ลึกซึ้ง เพราะว่าศึกษาโดยไม่ถ่องแท้ หรือไม่เข้าใจกับปัญหานั้น เกิดความลำบากขึ้น โดยการจัดการจะต้องรู้หลักของ เหตุที่เกิดหรือในสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ว่าควรแก้ไขอย่างไร คือ ปัญหาของการจัดการซึ่งทุก ๆ สถานที่ จะต้องพบเจอ แต่เมื่อเจอปัญหาทุกคนล้วนต้องการแก้ปัญหา หรือคลี่คลายสิ่งที่เกิดขึ้นให้ผ่านพ้น แต่ใน บางครั้งสิ่งที่เราเจอ ก็จะแก้ตรงปลายเหตุเสมอ เพราะว่าเป็นกรณีเฉพาะหน้า ต้องจัดการด้วยความเร่งด่วน ซึ่ง สิ่งที่เราได้จากหลักธรรมข้อนี้ คือ การค้นหาปัญหาที่เกิด ว่าสิ่งนั้นเกิดเพราะสาเหตุใด มีวิธีแก้อย่างไร เพื่อในครั้งต่อไปสามารถนำมาประยุกต์ หรือปรับใช้ได้เมื่อเกิดสถานการณ์นี้ อีก เพราะการจัดการแหล่งเรียนรู้นั้นมี การปรับเปลี่ยนอยู่ในทุกสถานการณ์ ซึ่งต้องมีการบริหารจัดการให้ดีขึ้น และเมื่อนำหลักสัปปริสธรรมด้านอัมมัญญา มาประยุกต์ใช้แล้ว ทำให้เกิดการวิเคราะห์ หรือมีการหาเหตุผลมารองรับเพื่อให้การแก้ไขปัญหานั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น รวมถึงการรู้จักหาเหตุ หรือผลมารองรับสำหรับการแก้ปัญหา ในครั้งต่อไป

2. การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักอัตถัญญา ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเจอ เพราะเมื่อมีการแก้ปัญหา สิ่งที่ต้องเจอ คือ ผล (อง.สศทก.อ. 23/68/143-144) โดยในพระสูตรได้มีการ แสดงไว้ว่า ภิกษุเป็นอัตถัญญ์ อย่างไรก็ตามคือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้ ความหมายแห่งภาษิตนั้น ๆ นั่นแล้ว นี่เป็น ความหมายแห่งภาษิตนี้ นี่เป็นความหมายแห่ง

ภาชิตนี้ หากภิกษุไม่รู้เนื้อความแห่งภาชิตนั้นเลยว่า นี่เป็น ความหมายแห่งภาชิตนี้ นี่เป็น ความหมายแห่งภาชิตนี้ เราไม่พึงเรียกเธอว่า เป็นอรรถัตถุญ ในที่นี้ แต่เพราะ ภิกษุรู้ ความหมายแห่งภาชิตนั้น ๆ ว่านี่เป็นความหมายแห่งภาชิตนี้ นี่เป็นความหมายแห่งภาชิตนี้ ฉะนั้น เรา จึงเรียกเธอว่า เป็นอรรถัตถุญ ภิกษุชื่อว่าเป็นธัมมัญญ อรรถัตถุญ ด้วยประการฉะนี้

จากพระสูตรดังกล่าวได้แสดงไว้ว่า ในการแก้ปัญหาจำเป็นต้องทราบผลแห่ง การกระทำ หรือผลแห่งการแก้ปัญหา นั้น เพราะเมื่อการแก้ปัญหาเกิดข้อผิดพลาดขึ้นมา จำเป็นต้องยอมรับผลที่ได้รับนั้นให้ได้ หรือเมื่อเราได้แก้ไขปัญหาก็ตามก็ต้อง ได้รับผลของการแก้ปัญหานั้น เมื่อแก้ไขปัญหานั้นถูกต้อง ก็จะได้รับผลที่ตามมา คือ ผลดี เพราะว่าในการจัดการทุก ๆ สถานที่ล้วนต้องเจอเหตุการณ์ปัญหาเสมอ แต่ต้องสามารถรับ ได้เพื่อที่จะเป็นบทพิสูจน์ของความสามารถของตัวบุคคล ซึ่งในการจัดการแหล่งเรียนรู้ทาง พระพุทธศาสนาสิ่งที่จะต้องนำมาประยุกต์กับการใช้ให้เกิดประโยชน์ คือ การมองให้เห็นเป็น สัจธรรมของชีวิตเมื่อมีการแก้ไขปัญหานั้น ต้องมีผลของปัญหาที่ได้รับการแก้ไขเสมอ ไม่ว่าจะเป็น การจัดการแหล่งเรียนรู้แบบดั้งเดิมและแบบ ใหม่ล้วนก็ต้องยอมรับสภาพที่เกิดขึ้น เพราะยังใน สถานการณ์ปัจจุบันนั้นการเข้าถึงในแหล่งเรียนรู้มีความง่ายขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเกิดจาก ความสามารถของมนุษย์ที่ต้องการแก้ปัญหาให้ตรงจุด เพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีขึ้นต่อไป

3. การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักอรรถัตถุญตาในการ แก้ปัญหาสิ่งที่ต้องแก้ไขและปรับปรุง คือ ตน หรือตัวเรา (อง.สตตก.อ. 23/68/144) โดยใน พระสูตรได้มีการแสดงไว้ว่า ภิกษุเป็นอรรถัตถุญ อย่างไรก็ตาม ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้จักตนว่า ว่าโดยศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญาปฏิภาณ เรามีอยู่ประมาณเท่านี้ หากภิกษุไม่รู้จักตน ว่า ว่าโดยศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ปฏิภาณ เรามีอยู่ประมาณเท่านี้ เราไม่พึงเรียกเธอ ว่าเป็นอรรถัตถุญในที่นี้ แต่เพราะภิกษุรู้จักตนว่า ว่าโดยศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ปฏิภาณ เรามีอยู่ประมาณเท่านี้ ฉะนั้น เราจึงเรียกเธอว่า เป็นอรรถัตถุญ ภิกษุชื่อว่าเป็นธัมมัญญ อรรถัตถุญ ด้วยประการฉะนี้

จากพระสูตรดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นในเรื่องของความมีสติความเป็นตัวตน ซึ่งใน การทำสิ่งใดนั้น ต้องรู้ตัวอยู่เสมอ การจัดการหรือการบริหารจัดการนั้นต้องเริ่มที่ตัวเรา โดยการจัดการสิ่งใดนั้นต้องใช้ความคิด มีการวางแผน การใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ทำ และเมื่อแก้ไขปัญหาก็ต้องรอ รับผลของปัญหาที่แก้ไข และเมื่อแก้ไขปัญหาลแล้วควรย้อนกลับมาดูที่ตัวของผู้ที่แก้ปัญหานั้นด้วย ว่าเข้าใจมาก น้อยเพียงใดสำหรับปัญหาที่แก้ไข เพราะถ้าไม่เข้าใจในสิ่งที่แก้ปัญหาลแล้ว สิ่งที่แก้ไขไปก็จะ กลับมาเกิดซ้ำอีกในปัญหาเดิม ๆ และเมื่อแก้ได้แล้วในครั้งต่อไปก็สามารถเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น อย่างเป็นระบบ ในส่วนของการจัดการ แหล่งเรียนรู้ก็เหมือนกัน ต้องเจอปัญหาทั้งในเรื่อง ของพื้นที่ บุคลากร งบประมาณ หรือทุน ซึ่งก็ต้องอยู่ที่ผู้บริหารจะสามารถจัดสรรได้หรือไม่

เพราะทุก ๆ ปัญหาเริ่มจากที่ตัวบุคคล หรือตัวตนของผู้บริหารจัดการนั้นจะสามารถแก้ไข ปัญหาอย่างไรให้ถูกวิธี

4. การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักมัตตัญญูตาในการ แก้ปัญหาสิ่งที่ ต้องแก้ไขและปรับปรุง คือ ประมาณ หรือการรู้จักประมาณ (อง.สตตก.อ. 23/68/144) โดยในพระสูตรได้มีการแสดงไว้ว่า ภิกษุเป็นมัตตัญญู อย่างไรคือ ภิกษุในธรรม วินัยนี้รู้จักประมาณในการรับจีวร บิณฑบาต เสนาสนะและคิลานปัจจัยเภสัชบริขารหาก ภิกษุไม่รู้จักประมาณในการรับจีวร บิณฑบาตเสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร เรา ไม่พึงเรียกเธอว่าเป็นมัตตัญญูในที่นี้แต่เพราะภิกษุรู้จักประมาณในการรับจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัย-เภสัชบริขาร ฉะนั้น เราจึงเรียกเธอว่าเป็นมัตตัญญู ภิกษุชื่อว่า เป็นธัมมัญญู อตถัญญู อตถัญญู มัตตัญญู ด้วยประการฉะนี้

จากพระสูตรดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการรู้จักประมาณ ไม่ว่าจะบริหารจัดการ สิ่งใด แต่ในสิ่ง แรกต้องรู้จักการวิเคราะห์อย่างมีความเข้าใจในการปฏิบัติ ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป เพราะว่าการสร้างสรรค์ผลงาน หรือการสร้างแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้ที่มีความ สนใจจำเป็นต้องมีการศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดขอบเขตของ การบริหารจัดการ โดยต้องมื การสังเกต การวิเคราะห์ โดยเฉพาะการจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาที่ ให้ชุมชน มีส่วนร่วมโดยการกำหนดของโครงสร้างที่ครอบคลุม ไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป โดยทำในสิ่งที่ สามารถ ปฏิบัติได้โดยมีการควบคุมที่ดี เหมือนในพระสูตรที่กล่าวว่า หากรู้จักประมาณ ก็ย่อมเป็นผู้รู้จักมัตตัญญู เพราะทุก ๆ สิ่งขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของเรา เหมือนกับการสร้าง แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบเสมือนจริงต้องศึกษาให้ เข้าใจอย่างถ่องแท้

5. การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักกาลัญญูตาในการ แก้ปัญหาสิ่งที่ ต้องแก้ไขและปรับปรุง คือ กาล หรือเวลา (อง.สตตก.อ. 23/68/144-145) โดยในพระสูตรได้มีการแสดงไว้ว่า ภิกษุเป็นกาลัญญู อย่างไรคือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้จัก กาลว่า นี่เป็นกาลแห่งอุทเทสนนี้เป็นกาล แห่งปริปัจจา เป็นกาลบำเพ็ญเพียร นี่เป็นกาล หลีกเร้น หากภิกษุไม่รู้จักกาลว่า นี่เป็นกาลแห่งอุทเทสน นี่เป็นกาลแห่งปริปัจจา นี่เป็นกาล บำเพ็ญเพียร นี่เป็นกาลหลีกเร้น เราไม่เรียกเธอว่าเป็นกาลัญญูในที่นี้ แต่เพราะภิกษุรู้จัก กาลว่า นี่เป็นกาลแห่งอุทเทสนนี้เป็นกาลแห่งปริปัจจา นี่เป็นกาลบำเพ็ญเพียร นี่เป็นกาล หลีกเร้นฉะนั้น เราจึงเรียกเธอว่าเป็นกาลัญญู ภิกษุชื่อว่า เป็นธัมมัญญู อตถัญญู อตถัญญู มัตตัญญูกาลัญญู ด้วยประการฉะนี้

จากพระสูตรดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการรู้จักกาล หรือเวลา เพราะว่าการ บริหารจัดการขึ้นอยู่กับเวลา โดยส่วนใหญ่แล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะไหนล้วนมีการบริหาร จัดการเรื่องเป็นเวลา หรือมีการจัดสรร เวลาให้มีความเหมาะสม เพราะว่าถ้ามีการบริหาร จัดการเวลาอย่างไม่มีความเหมาะสม หรือแก้ปัญหาเหล่านั้น ไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

จะทำให้เกิดกระบวนการที่มีความผิดพลาดเสียหายได้ ซึ่งในพระสูตรที่กล่าวว่า หากผู้ใดไม่รู้จักกาลแห่งอุทเทส ปริปุจฉา หรือกาลบำเพ็ญเพียร ก็ย่อมหมายถึงผู้นั้นย่อมไม่รู้จักเวลา เพราะ โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้บริหารควรรู้จักว่าเวลาไหนควรปฏิบัติอย่างไร หรือเวลาไหนควรปฏิบัติแบบไหน ควรต้องรู้ในสิ่งที่ตนกำลังประพฤติดุปฏิบัติในขณะนั้นเสมอ เพื่อให้รู้และสามารถบริหารจัดการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ให้บริการในการจัดการแหล่งเรียนรู้นั้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

6. การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักปรัสนัญดาในการแก้ปัญหาสิ่งที่ ต้องแก้ไขและปรับปรุง คือ การประพฤติดน หรือการรู้จักชุมชน (อง.สศต.ก.อ. 23/68/145) โดยในพระสูตร ได้มีการแสดงไว้ว่า ภิกษุเป็นปรัสนัญดา หมายความว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้จักบริษัทว่า นี้ชัตติยบริษัท นี้พราหมณบริษัท นี้คหบดีบริษัท นี้สมณบริษัท ในบริษัทนั้นเราควรเข้าไปหาอย่างนี้ ควรยืนอย่างนี้ควรทำอย่างนี้ ควรนั่งอย่างนี้ ควรกล่าวอย่างนี้ ควรสงบน้อยอย่างนี้ หากภิกษุไม่รู้จักบริษัทว่า นี้ชัตติยบริษัท ควรสงบน้อยอย่างนี้ เราไม่เรียกเธอว่าเป็นปรัสนัญดา ในที่นี้ แต่เพราะภิกษุรู้จักบริษัทว่า นี้ชัตติยบริษัท ควรสงบน้อยอย่างนี้ ฉะนั้น เราจึงเรียกเธอว่าเป็นปรัสนัญดา ภิกษุชื่อว่าปรัสนัญดา อดัตถัญญ อดัตถัญญ มัตถัญญ กาลัญญ ปรัสนัญดา ด้วยประการฉะนี้

จากพระสูตรดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการประพฤดิ หรือการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในที่ชุมชน ว่าควรประพฤดิตัวอย่างไรให้เหมาะสม เพื่อให้เป็นที่น่าเลื่อมใสของชนหมู่มาก และการสร้างสรรค์ หรือการวางตัว เพื่อให้เป็นที่น่าเคารพ เช่น การเป็นหัวหน้า การเป็นผู้บริหารควรประพฤดิตัวในลักษณะใด ตามแนวทางของ การจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างเหมาะสม การเป็นผู้พูด หรือการเป็นผู้รับฟังที่ดี ย่อมมีผลต่อการศึกษาในเรื่องที่ ต้องการการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อชุมชนในพื้นที่ที่เรานั้นได้เข้าไปศึกษา ไม่ประพฤดิตัวที่ไม่ เหมาะสม หรือการประพฤดิตัวที่ไม่ดีในพื้นที่ชุมชนนั้น เมื่อเข้าไปในสถานที่นั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพสังคม ปัจจุบันที่มีการสื่อสาร หรือเทคโนโลยีที่ตรวจจับง่ายขึ้น เพราะว่า การปฏิบัติตัวของแต่ละบุคคลนั้นย่อม แตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกคนมีเหมือนกันคือ คุณธรรม และจริยธรรมที่ไม่สามารถบังคับได้ แต่ควรนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือต่อการสร้างแหล่งเรียนรู้

7. การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักบุคคลัญดาในการแก้ปัญหาสิ่งที่ต้องแก้ไขและปรับปรุง คือ บุคคล หรือการศึกษาในบุคคล (อง.สศต.ก.อ. (ไทย) 23/68/145-146) โดยในพระสูตรได้มีการแสดงไว้ว่า ภิกษุเป็นบุคคลปรัสนัญดา หมายความว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้รู้จักบุคคล 2 จำพวก บุคคล 2 จำพวก คือ พวกหนึ่งต้องการเห็นพระอริยะ อีกพวกหนึ่งไม่ต้องการเห็นพระอริยะ บุคคลพวกที่ไม่ต้องการเห็นพระอริยะ ก็ถูกติเตียนด้วยเหตุนี้ อย่างนี้ บุคคลพวกที่ต้องการเห็นพระอริยะก็ได้รับการสรรเสริญ

ด้วยเหตุนี้ อย่างนี้บุคคลรู้ธรรมแล้วปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมก็มี 2 จำพวก คือ พวกหนึ่งปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตนเอง แต่ไม่ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น อีกพวกหนึ่งปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตนเองและปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น บุคคลพวกที่ ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตนเองแต่ไม่ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น ก็ถูกติเตียนด้วยเหตุนี้ อย่างนี้ พวกที่ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูล ตนเองและปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น ก็ได้รับการสรรเสริญด้วยเหตุนี้ อย่างนี้ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเป็นผู้รู้จักบุคคล 2 ฝ่ายด้วยประการฉะนี้แล ภิกษุชื่อว่าเป็นบุคคลปโรปรัญญูอย่างนี้ จากพระสูตรดังกล่าวได้แสดงให้เห็นในบุคคล หรือการคัดเลือกบุคลากรที่มีเหมาะสม และการมองว่าบุคคลนี้มีลักษณะอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริมในตัวบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการประพฤติตัวที่ เหมาะสมของบุคคลที่ควรปฏิบัติ ว่าบุคคลนี้ประพฤติตนในทางที่ดี หรือไม่ดี มีความเหมาะสมหรือไม่ เพื่อที่จะ ได้นำมาพิจารณาในการคัดเลือกเข้าสู่องค์กรในการจัดการ ให้เป็นไปตามกระบวนการของการคัดเลือกบุคคล ซึ่งในส่วนใหญ่แล้วมักจะมองในด้านของความสามารถ หรือความมีวิสัยทัศน์ แต่ไม่ได้สังเกตในลักษณะของวิสัยธรรม เพราะการที่มีความรู้ไม่ได้บ่งบอกถึงความโปร่งใสเสมอไป แต่การมีคุณธรรมความประพฤติที่ดี ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้นำหรือผู้บริหารต้องการสำหรับบุคลากรในลักษณะนี้ เพื่อเป็นการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ละเมิดกฎเกณฑ์ หรือกฎหมายที่หน่วยงานหรือองค์กรได้ก่อตั้งขึ้น โดยมองถึงความมั่นคงในการรับสมัครบุคคล เพื่อเข้าร่วมองค์กรได้อย่างดี เพื่อสร้างความเข้มแข็งต่อองค์กรให้ดียิ่งขึ้นตามความต้องการของผู้บังคับการนั้น

การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาโดยใช้หลักสัปปริสธรรมนั้น เป็นการประยุกต์หลักการจัดการแหล่งเรียนรู้แนวใหม่โดยใช้หลักพุทธธรรมที่สำคัญในการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิด ความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงหรือการวิวัฒนาการของสังคม รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาในรูปแบบของ หลักสัปปริสธรรม ซึ่งเมื่อนำมาประยุกต์รวมทั้งแก้ปัญหาแล้วทำให้เห็นเป็นรูปแบบที่ชัดเจนคือ การจัดการที่ดี โดยรู้จักเหตุ ทำให้เกิดการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบ เรียกว่า อัมมัญญาตาประการต่อมาคือการ พิจารณาผลที่ตามมา ในการจัดการศูนย์การเรียนรู้สิ่งที่สำคัญคือ การเข้าใจเหตุที่สำคัญ รวมทั้งผลการจัดการที่ นำไปสู่การแก้ปัญหาที่เหมาะสม และมีความชัดเจนยิ่งขึ้น เรียกว่า อัตถัญญาตาสิ่งที่สำคัญนำไปสู่การ แก้ปัญหา คือ การเข้าใจหลักการที่กำลังจะแก้ไขอย่างมีความชัดเจน โดยผ่านตัวตนที่เป็นผู้ขับเคลื่อนให้ สามารถจัดการเรียนรู้นั้นผ่านไป ตามขั้นตอนที่ได้มีการกำหนดไว้ เรียกว่า อัตตัญญาตา ซึ่งต้องมีการกำหนด ความเหมาะสมที่ดี หรือการรู้จักประมาณการสำหรับในการแก้ปัญหานั้นเพื่อไม่ให้เกิดความยืดเยื้อ โดยการ จัดการศูนย์การเรียนรู้ที่ดีต้องมีการกำหนดความเหมาะสมในการศึกษา หรือจัดให้มีความเหมาะสมมีความ พอประมาณตามกรอบของความสามารถที่จัดการได้ เรียกว่า มัตตัญญาตาในสิ่งที่สำคัญมากกว่านั้น คือ การรู้จักกรอบของระยะเวลาที่มีการแก้ปัญหา

การจัดการเรียนรู้ที่เข้าใจในหลักเวลาอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดเป็น รูปแบบของการ ประพฤติในสิ่งที่ถูกต้องรัตภูมิที่ดี เรียกว่า กาลัญญตา และสำหรับในการจัดการแหล่งเรียนรู้ หรือศูนย์การเรียนรู้จำเป็นต้องรู้จักให้ความสำคัญกับผู้ที่อยู่รอบข้างด้วย ซึ่งเป็นชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการมีศูนย์การเรียนรู้ เรียกว่า ปริสัญญตา สุดท้าย คือ การจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล โดยในบุคคลนั้นเป็นหัวใจสำคัญของแหล่ง การจัดการเรียนรู้ที่ต้องมีความเข้าใจ มีการถ่ายทอดของสิ่งที่บุคคล เหล่านั้นมีความสนใจ เพื่อให้การจัดการแหล่งเรียนรู้ได้ถ่ายทอดไปอย่างมีประสิทธิภาพที่ดี เรียกว่า บุคคลัญญตา ซึ่งผู้เขียนได้จำแนกเป็นตารางความสัมพันธ์ในการประยุกต์ไว้

สรุป

การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาโดยใช้หลักสัปปริสธรรมนั้นเป็น การประยุกต์หลักการ จัดการแหล่งเรียนรู้แนวใหม่โดยใช้หลักพุทธธรรมที่สำคัญในการ แก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงหรือการวิวัฒนาการ ของสังคม รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาในรูปแบบของหลักสัปปริสธรรม ซึ่งเมื่อนำมาประยุกต์ รวมทั้งแก้ปัญหาแล้วทำให้เห็นเป็นรูปแบบที่ชัดเจน คือ การจัดการที่ดีโดยรู้จักเหตุ ทำให้ เกิดการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การพิจารณาผลที่ตามมาในการจัดการศูนย์ การเรียนรู้ สิ่งที่สำคัญ คือ การเข้าใจเหตุที่สำคัญ รวมทั้งผลการจัดการที่นำไปสู่ การแก้ปัญหาที่เหมาะสม และมีความ ชัดเจนยิ่งขึ้น สิ่งที่สำคัญนำไปสู่การแก้ปัญหา คือ การเข้าใจหลักการที่กำลังจะแก้ไขอย่างมีความชัดเจน โดย ผ่านตัวตนที่เป็นผู้ขับเคลื่อนให้ สามารถจัดการเรียนรู้นั้นผ่านไปตามขั้นตอนที่ได้มีการกำหนดไว้ ซึ่งต้องมีการ กำหนด ความเหมาะสมที่ดี หรือการรู้จักประมาณการสำหรับในการแก้ปัญหานั้นเพื่อไม่ให้เกิดความ ยึดเยื้อ โดยการจัดการศูนย์การเรียนรู้ที่ดีต้องมีการกำหนดความเหมาะสมในการศึกษา หรือจัดให้มีความเหมาะสมมีความพอประมาณตามกรอบของความสามารถที่จัดการได้ ในสิ่งที่สำคัญมากกว่านั้น คือ การรู้จักกรอบของระยะเวลาที่มีการแก้ปัญหา การจัดการ เรียนรู้ที่เข้าใจในหลักเวลาอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดเป็นรูปแบบของการประพฤติ ในสิ่งที่ ถูกต้อง รัตภูมิที่ดี และสำหรับในการจัดการแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์การเรียนรู้จำเป็นต้องรู้จัก ให้ ให้ความสำคัญกับผู้ที่อยู่รอบข้างด้วย ซึ่งเป็นชุมชนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อ การมีศูนย์การเรียนรู้ สุดท้ายคือ การจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล โดยในบุคคลนั้นเป็น หัวใจสำคัญของแหล่งการจัดการเรียนรู้ที่ ต้องมีความเข้าใจ มีการถ่ายทอดของสิ่งที่บุคคล เหล่านั้นมีความสนใจ เพื่อให้การจัดการแหล่งเรียนรู้นั้นได้ ถ่ายทอดไปอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ดี ทำให้รู้จักการใช้หลักการที่เข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งมีการกำหนดรูปแบบของ เป้าหมายของ

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจวิถีชีวิต ศิลปะ รวมทั้งการดำรงชีวิตทำให้เป็นผู้ที่เข้าใจ ต่อการพัฒนาชีวิตที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา กาตั้ง. (2561). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่แดดน้อย อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชนาธิป แก้วบ้านดอน. (2557). ความหมายของแหล่งการเรียนรู้. สืบค้น 1 กันยายน 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/560489>
- น้ำทิพย์ วิชาวิน. (2547). การจัดการความรู้กับคลังความรู้. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา สถาบันบันลือธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). เก็บเพชรจากคัมภีร์พระไตรปิฎก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2561). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. (พิมพ์ครั้งที่ 31). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิรินทิพย์ อิศาสะวิน. (2553). วัดต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน. สืบค้น 1 กันยายน 2566, จาก <https://shorturl.asia/quG5X>
- สามารถ มั่งส้ง. (2557). วัด: แหล่งเรียนรู้อันควรอนุรักษ์. สืบค้น 1 กันยายน 2566, จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9570000143892>
- สุณีย์ ธีรดากร. (2542). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.